

UZASADNIENIE

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G., pozwem złożonym dnia 7 marca 2011r. do Sądu Rejonowego w G.- Wydziału Cywilnego, wniosła o zasądzenie solidarnie od J. C., jako pożyczkobiorcy, oraz E. H. oraz M. S., jako poręczycieli, kwoty 24 684,80 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów postępowania. W uzasadnieniu pozwu wskazano, iż pożyczka udzielona z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych na cele mieszkaniowe nie została spłacona w pełnej wysokości.

W dniu 28 marca 2011r. wydano w sprawie nakaz zapłaty wobec pozwanych. Nakaz uprawomocnił się wobec pozwanych E. H. i M. S..

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany J. C. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu, podnosząc, iż wobec pracowniczego charakteru niniejszej sprawy roszczenie, zgodnie z przepisem art. 291 § 1 k.p., jest przedawnione. Trzyletni termin do jego dochodzenia rozpoczął się bowiem 13 listopada 2007r. tj. z dniem rozwiązania z powodem umowy o pracę bez wypowiedzenia.

Ustosunkowując się do sprzeciwu strona powodowa podniosła, iż termin przedawnienia winien być liczony na podstawie przepisów kodeksu cywilnego i tym samym wynosić 10 lat, ponieważ roszczenie o zwrot udzielonej pożyczki nie wynika wprost ze stosunku pracy, ale z umowy pożyczki związanej ze stosunkiem pracy. Nie stanowi także elementu działalności gospodarczej pracodawcy.

Postanowieniem z dnia 2 września 2018r. niniejsza sprawa została przekazana do rozpoznania tutejszemu sądowi.

Sąd ustalił, co następuje:

J. C., będąc pracownikiem (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G., w dniu 17 stycznia 2006r. zawarł z pracodawcą umowę pożyczki z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych na cele mieszkaniowe, w kwocie 25.000 zł, oprocentowanej w wysokości 3% w skali roku. Okres spłaty określono od 1 lutego 2006r. do 31 stycznia 2011r., w 60 miesięcznych ratach. Umowa została solidarnie poręczona przez E. H. i M. S..

Dowód: umowa nr (...) k. 19-21, regulamin ZFŚS k. 111-115

Zgodnie z § 4 pkt a umowy kwota pożyczki staje się natychmiast wymagalna w przypadku rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia przez pracodawcę z winy pracownika.

W dniu 13 listopada 2007r. pracodawca rozwiązał z J. C. umowę o pracę bez zachowania okresu wypowiedzenia z uwagi na ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych.

Dowód: umowa nr (...) k. 19-21, oświadczenie pracodawcy z dnia 09.11.2007r. cz. C k. 4 akt osobowych powoda

Ostania rata pożyczki została uiszczona 31 października 2007r. Do zapłaty, na dzień wniesienia pozwu, pozostała kwota 17 472 zł wraz z odsetkami.

Dowód: harmonogram spłat k. 23, kalkulator odsetek. 22

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo okazało się niezasadne ze względu na jego przedawnienie.

Poza sporem pozostawały okoliczności dotyczące więzi pracowniczej pomiędzy pozwanym J. C. a (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w G., zawarcie umowy pożyczki, system spłat, data i tryb rozwiązania umowy o pracę z pozwanym i ostateczne zaprzestanie płatności przez pozwanego. Pozwany, nie kwestionując swojej

odpowiedzialności, zgłosił zarzut przedawnienia akcentując pracowniczy charakter roszczenia, z czym nie zgadzała się powódka wskazując na cywilnoprawne podstawy żądania i tym samym dziesięcioletni termin przedawnienia (art. 118 k.c. w brzmieniu sprzed nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw Dz.U. z 2018 r., poz. 1104).

Podstawę prawną żądania stanowi art. 720 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p., zaś istota sporu sprowadzała się do oceny charakteru dochodzonego przez powódkę roszczenia i w konsekwencji - zasadności zgłoszonego zarzutu przedawnienia.

Przepis art. 291 § 1 k.p. stanowiąc o trzyletnim terminie przedawnienia od momentu wymagalności roszczenia dotyczy roszczeń ze stosunku pracy, zdefiniowanego w art. 22 § 1 k.p. Ponieważ jednak szereg kwestii nie jest uregulowanych kodeksem pracy, wprowadzono przepis art. 300 k.p., który pozwala w sprawach nieunormowanych przepisami prawa pracy na odpowiednie stosowanie do stosunku pracy przepisów kodeksu cywilnego, jeżeli nie są one sprzeczne z zasadami prawa pracy. Odnosi się to często do kwestii odszkodowawczych, przy czym fakt, iż dla rozstrzygnięcia o tychże roszczeniach konieczne jest odpowiednie zastosowanie przepisów Kodeksu cywilnego, nie oznacza jednak, że roszczenia te przestają być roszczeniami ze stosunku pracy sensu stricto, skoro ich źródłem jest naruszenie przez strony stosunku pracy obowiązków objętych jego treścią. Również do takich roszczeń zastosowanie ma termin przedawnienia z art. 291 § 1 k.p. W orzecznictwie Sądu Najwyższego stosuje się rozszerzającą wykładnię pojęcia stosunku pracy w rozumieniu art. 300 k.p. i 291 § 1 k.p. w odniesieniu do stosunków prawnych należących do prawa pracy w znaczeniu materialnym (np. zwrot kosztów szkolenia - uchwała Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 1986 r., III PZP 17/86, OSNCP 1987 nr 2-3, poz. 26 OSNC 1987/2-3/26).

W związku z powyższym Sąd podzielił stanowisko pozwanego, jako że wiążąca stroną umowa pożyczki jest ściśle powiązana z łączącym je stosunkiem pracy. Ustawa z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń (tekst jedn.: Dz.U. z 2018 r., poz. 1316) stanowi element systemu prawa pracy i taki charakter mają wynikające z niej świadczenia. Wyraźnie przesądza o tym powiązanie świadczeń socjalnych z prawem pracy (art. 94 pkt 8 k.p.), jak również cel tej ustawy oraz jej zakres podmiotowy i przedmiotowy. Przepis art. 1 ust. 1 ustawy stanowi, że akt ten określa zasady tworzenia przez pracodawców zakładowego funduszu świadczeń socjalnych (dalej Fundusz) i zasady gospodarowania środkami tego Funduszu oraz przewiduje, że Fundusz ten jest przeznaczony na finansowanie działalności socjalnej organizowanej na rzecz osób uprawnionych do korzystania z Funduszu oraz na dofinansowanie zakładowych obiektów socjalnych oraz na tworzenie zakładowych żłobków, klubów dziecięcych, przedszkoli oraz innych form wychowania przedszkolnego. Według art. 2 pkt 1 ustawy, działalność socjalna oznacza usługi świadczone przez pracodawców na rzecz różnych form wypoczynku, działalności kulturalno-oświatowej, sportowo-rekreacyjnej, udzielanie pomocy materialnej - rzeczowej lub finansowej, a także zwrotnej lub bezzwrotnej pomocy na cele mieszkaniowe na warunkach określonych umową. Wraz z wejściem w życie ustawy została wzmocniona socjalna sfera działalności pracodawcy wskutek ustanowienia instytucji prawnej będącej wyrazem socjalnej funkcji pracodawcy, jaką jest sam Fundusz, oraz swoistego upodmiotowienia Funduszu przez ustalenie zasad jego tworzenia (art. 5 ustawy), wydzielenie środków Funduszu na odrębnym rachunku bankowym i wyłączenie ich spod egzekucji (art. 12 ustawy), wykreowanie obowiązku dysponowania środkami Funduszu zgodnie regulaminem ustanowionym przez pracodawcę w uzgodnieniu ze związkami zawodowymi lub wybranymi przez załogę jej reprezentantami i ochronę tych środków w drodze powództw o zwrot Funduszowi środków wydatkowanych niezgodnie z przepisami lub o przekazanie należnych środków na Fundusz (art. 8 ustawy) oraz wprowadzenie sankcji karnych za działania niezgodne z przepisami ustawy (art. 12a ustawy). I chociaż w myśl art. 3 ust. 1 i 2 ustawy nie wszyscy pracodawcy mają obowiązek tworzenia Funduszu, a jedynie pracodawcy zatrudniający odpowiednią liczbę pracowników oraz - bez względu na liczbę zatrudnionych pracowników - pracodawcy prowadzący działalność w formie jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych, wypada zaakcentować powszechny charakter obowiązku stosowania przez wymienionych pracodawców przepisów ustawy. Tworzenie i funkcjonowanie Funduszu jest związane z zatrudnianiem pracowników i wobec tego stosowania ustawy nie wykluczają nawet zmiany dotyczące pracodawcy, w szczególności jego przekształcenie, likwidacja czy upadłość. Mimo że świadczenia z Funduszu nie mają charakteru roszczeniowego dla pracowników, to jednak według rozwiązań przyjętych w ustawie środki Funduszu są powiązane z pracownikiem

(art. 23¹ k.p.) w razie przejścia zakładu pracy w całości lub w części do innego pracodawcy (art. 7 ust. 3, 3a-3d ustawy). Z treści art. 1 ust. 1 ustawy wynika, że pracodawca tworzy Fundusz, do korzystania z którego uprawnione są osoby wskazane w art. 2 pkt 5. Skoro tworzenie Funduszu jest instrumentem realizacji obowiązku pracodawcy wynikającego z art. 16 k. p. i art. 94 pkt 8 k.p., to uprawnieni do świadczeń z Funduszu są przede wszystkim pracownicy. Trzeba bowiem zauważyć, że powołane przepisy kodeksu pracy, kreując obowiązek pracodawcy zaspokajania potrzeb socjalnych, ukierunkowują ten obowiązek tylko na pracowników. Z kolei pracownik nie może wywodzić swoich roszczeń o świadczenie z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych bezpośrednio z treści art. 8 ust. 1 i 2 ustawy o z.f.ś.s. Przepis art. 8 ust. 1 ustawy nadaje świadczeniom socjalnym charakter uznaniowy (do czasu ich wyraźnego przyznania przez pracodawcę nie mają one charakteru roszczeniowego).

Podsumowując, spełnianie świadczeń z Funduszu stanowi realizację będącego jedną z podstawowych zasad prawa pracy i zarazem jednej z podstawowych powinności pracodawcy, jako strony stosunku pracy, obowiązku zaspokajania socjalnych potrzeb pracownika, co następuje ze specjalnie powołanego w tym celu Funduszu, tworzonego z odpisów od przeciętnych wynagrodzeń lokowanych na koncie bankowym, którego majątek ma odrębny byt od majątku samego pracodawcy i którym pracodawca bezpłatnie administruje oraz przyznaje świadczenia zgodnie z ustawą i regulaminem działalności socjalnej, a samo przekazanie środków na Fundusz i wydatkowanie tych środków podlega kontroli związkowej z możliwością wystąpienia na drogę sądową ze stosownymi roszczeniami. W takim też kontekście normatywnym należy postrzegać umowę o pożyczkę mieszkaniową z Funduszu. Jej zawarcie jest w świetle art. 2 pkt 1 ustawy jedną z postaci działalności socjalnej pracodawcy, polegającej na udzielaniu zwrotnej lub bezzwrotnej pomocy na cele mieszkaniowe na warunkach określonych umową. Przepisy prawa pracy, tj. przepisy Kodeksu pracy oraz ustawy i wydanego w myśl art. 8 ust. 2 ustawy regulaminu, stanowią zatem podstawę prawną dla tej postaci działalności socjalnej pracodawcy, określając zarazem formę, jaką ma ona przybrać (zawarcie umowy).

Umowa pożyczki udzielanej pracownikowi z Funduszu na cele mieszkaniowe jest więc instytucją prawa pracy. Przepisy kodeksu cywilnego o umowie pożyczki (art. 720-724) znajdują do niej zastosowanie z mocy odesłania zawartego w art. 300 k.p., czyli tylko w kwestiach nieuregulowanych przepisami prawa pracy, i to odpowiednio, z uwzględnieniem zasad prawa pracy. Sama treść takiej umowy jest zresztą ściśle związana z istnieniem stosunku pracy, skoro pożyczki udziela się pracownikowi i jej niespłacona kwota staje się natychmiast wymagalna w razie rozwiązania stosunku pracy w określonym trybie. Skoro umowa pożyczki mieszkaniowej z Funduszu jest instytucją prawa pracy, wynikające z niej roszczenia stron (tak pożyczkodawcy jak i pożyczkobiorcy) podlegają przedawnieniu w terminach wynikających z przepisów prawa pracy - art. 291 k.p. Pogląd ten został potwierdzony i obszernie oraz przekonująco uzasadniony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2013 r., III PK 43/12, OSNP 2014/7/98, wydanym w analogicznym stanie faktycznym. Tym samym nie sposób jest podzielić stanowiska strony powodowej, iż sporna umowa pożyczki jest nowym, odrębnym stosunkiem prawnym, opartym na przepisach kodeksu cywilnego i co do którego termin przedawnienia winien być liczony jako dziesięcioletni, zgodnie z art. 118 k.c.

Roszczenie pracodawcy o zwrot świadczeń przyznanych z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych jest związane ze stosunkiem pracy i podlega przedawnieniu jak roszczenie ze stosunku pracy. W niniejszej sprawie roszczenie powoda stało się wymagalne 13 listopada 2007 r. i stosownie do treści art. 291 § 1 k.p. przedawniło się 13 listopada 2010 r. Zarzut przedawnienia został więc podniesiony skutecznie, co przesądza o oddaleniu powództwa.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu wydano na podstawie przepisu art. 98 § 1 i 3 k.p.c. , przyznając na rzecz pozwanej wynagrodzenie zawodowego pełnomocnika (adwokata) w kwocie 2.400 zł w oparciu o § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, znajdującego zastosowanie wobec daty wniesienia pozwu (§ 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie - Dz.U. z 2015 r., poz. 1800).

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)

(...)